

DANIEL OTÙ NIME ỤMỤOKORỌBIA KWESİRİ NTUKWASIOBI NKE CHINEKE

Daniel 1:1-21; 2:1-49.

IHEỌMỤMỤ 419

Nke Ndị okenyé

AMAOKWU IBUN'ISI: “Daniel we tiye nka n'obi-ya na ọ gagh-ewere ihe-oriri ọma eze ma-ọbu manya-vine ọ nānū me onwe-ya ka ọ ghara idī-nsọ” (Daniel 1:8).

I Nguzo nke Daniel ná Mmalite nke Ndọta n'Agha Ya

- 1 Adoqor Daniel na ụmụ Hibru ato n'agha gaa Babilon n'ihe dika arø 606 B.C. (tupu amuq Kraist), Daniel 1:1, 2; 2 Ndi-Eze 24:1.
- 2 Eze nyere iwu na agaenye ọzụzụ na nri pụrụ iche arø ato, agbanwekwara aha ha, Daniel 1:3-7.
- 3 Daniel tinyere n'obi ya na ya agaghị ewere iheoriri niile echere n'iru aruṣi mee onweya ka ọ ghara ịdinsø, Daniel 1:8; Deuteronomi 32:36-38; I Ndi Kɔrint 10:20.

II Ngazi Chineke n'elu Mmuo Daniel nke Náalaghị azu Nime Nguzosiike Ya

- 1 Ebe ọ chọtara iruoma n'ebe onycisi ahụ nọ, ekwenyere ịgbanwere ya nri ma mee kwa ya site n'aka onye nlekota ha, Daniel 1:9-16.
- 2 Chineke nyere ha iheomumá na nkà, ewee choputa na ha ka ndị odeakwukwø na ndị dibịa niile nọ n'alaeze ya niile mma ugbò iri, Daniel 1:17-20.

III Nrọ Eze nke Anaekpugheghị na Arị rị ọ nke Daniel Rị ọrọ ka Enye ya Oge

- 1 Akporo ndiamamihe ahụ ka ha kọq nrọ ya, eze wekwara iwe wee sesa ha okwu, Daniel 2:1-11.
- 2 Amara ndiamamihe niile ikpé ọnwụ, tinyekwara Daniel na ndị ibe ya, Daniel 2:12, 13.
- 3 Eze nyere oge iji mezue mkwà ya, mgbe ahụ ya na ndị enyi ya laghachikwuru Chineke n'ekpere, Daniel 2:14-18.
- 4 Ekpughere ihe nzuko ahụ, Daniel wee nye Chineke otuto, Daniel 2:19-23; Deuteronomi 29:29; Abù Ọma 25:14; Job 12:22.

IV Otú Daniel si Kowaa Nrọ ahụ

- 1 Mgbe akpobatara ya n'iru eze ahụ o nyere Chineke otuto wee kowaa otú onyinyo ahụ nke eze hụrụ dị, Daniel 2:24-33; Aisaia 42:8.
- 2 Nkume ukwu ahụ wee tipịa onyinyo ahụ, Daniel 2:34, 35; 7:13, 14, 26, 27; Abù Ọma 118:22.

V Nkowaa nke Daniel banyere Nrọ ahụ

- 1 Isi nke ọlaedo ahụ bụ alaeze nke Nebukadneza, Daniel 2:36-38; 7:3, 4.
- 2 Obi na ogweaka ya abụo nke bụ ọlaçcha bụ ndị Midia na Peasia, Daniel 2:39; 7:5.
- 3 Afọ na apataukwụ ya nke bụ ọla naanochi anya alaeze nke oge Alexander, Daniel 2:39; 7:6; 8:4-6, 20, 21.
- 4 Ukwụ ya abụo nke bụ ígwe naanochi anya alaeze nke ndị Rom, Daniel 2:40; 7:7, 23.
- 5 Alaala ụkwụ ya nke bụ ígwè na ụrọ naakowa ihe banyere alaeze dị icheiche nke náekwekorịtaghi n'otù, Daniel 2:41-43; 7:24, 25.
- 6 Nkume ahụ nke tipiara onyinyo ahụ bụ alaeze Chineke, Daniel 2:44, 45; Aisaia 28:16; Olu Ndị-ozzi 4:11.
- 7 Eze buliri Daniel na ndị enyi ya elu, Daniel 2:46-49.

NKOWA DỊ ICHEICHE

Daniel N'etiti Ndị Mbụ

Daniel so ná ndị mbụ adoqoró n'agha site na Jerusalem gaa Babilon n'ihe díka arọ 606 B.C (maqbụ arọ 606 tupu amụq Kraist). Anaeche na ya na ndị enyi ya ato ahụ sitere ná ndị ikwu Eze Zedekaia (amaokwu nke 3). Nke ahụ mere ka ọ díri ha mfé ịbà n'ogige eze ndị Babilon, tinyekwara àtùmààtụ dínsọ nke Chineke.

N'oge Daniel, obodo Babilon abughị náání obodo mbụ kachasi ukwu n'ụwa tupu okpukpé nke Ndị Kraist abịa n'ụwa, kama ọ naachi díka alaeze kachasi n'ike karịa alaeze ndị amaara n'oge ahụ. Daniel nọ n'ebe ahụ site na mgbe alaeze ahụ kachasi ndiozo elu rue na mgbe ọ dara, n'ihe díka 72 arọ (amaokwu 21). Site ná ndọta n'agha mbụ nke ndị Ju tutu rue mgbe ha laghachiri, ọ bụ onye àmà nke Chineke n'obí nke eze ahụ nke náachi mba dí icheiche nke ụwa a. Arọ 70 ahụ nke ndoqtan'agha nke ndị Juda jee n'alaqozọ bụ kwa arọ 70 nke Babilon chíri ụwa. Arọ ahụ nke Sairos, eze Peasia, meriri Babilon, nke bụ n'arọ 536 B.C (tupu amụq Kraist) bụ n'arọ o nyere iwu ka ndị Ju laghachi n'obodo ha.

Mkpebi Nke Daniel

Akụkọ banyere Daniel bụ otù nime akụkọ olenao nke edere na Baịbul nke náenwghị ihe ọ bụla agaeji kwujọq ya. Daniel na ndị enyi ya gaabuwori ụmụokoro ntà. Ufodụ naeche na ha gaadị ihe díka arọ irinaabuq n'oge ahụ emere ka ha jee biri n'ala ọzọ; ma site ná mkpebi ha, ha wee guzo iche díka ụmụokoro ntà bụ dike.

Mkpebi nke Daniel adighị ya n'okpokoroisi, kama ọ dí nime obi ya. Anyị amụtawo site n'ihe anwaputaworo na mmadụ iguzosiike n'Okwu Chineke site námmalite, na ịchọ inyeaka nke Chineke iji nogidesieike ná mkpebi ahụ, bụ ụzọ kachasi mma iji bie ndụ mmeri nime Kraist. Ọ bụ ihe megidere iwu Chineke ya iri iheoriri échérè n'iru arüşi. Daniel tịrụ egwù Chineke, n'ihi nke a ka o ji kpebie iguzosiike n'ihe ahụ nke ọ matara na ọ bụ eziokwu.

Ọ dí ọtụtụ ihe dí icheiche nke guzoro onwe ha imegide nguzo nke Daniel na Babilon. Ya na ndị enyi ya abughị ndị obịa, kama ha bụ ndị adotara n'agha gaa Babilon, ndị ejikwara ndị ajocomume, na ndị náekpere aruşi gbaa ha gburugburu, n'okpúrụ ochichị nke eze ochichjakaike onye okwu ya ọ bụla bụ iwu. Arọputara ụmụokorobịa ndia díka ndị orù dí ike nye eze ahụ, akpobatakwara ha n'obíeze n'ihi ebumn'uche pütara ihe nke ịnata ọzùzù nke agaeji mee ka ha nwee ọnọdụ dí mma n'ụlọ ukwu eze. Ọ bụ eze n'onweya roputara ụdị ọzùzù na iheoriri nke aganaenye ha. Obuná aha ndị-Ju nke anaakpọ ha, nke nwere ihe ọ pütara ịtụrụ ha aka n'ebe Chineke ha nọ, ka agbanwere wee nye ha aha nke ndị náamaghị Chineke, nke náatụ aka n'otù ụzọ maqbụ n'ụzọ ọzọ ihe banyere chi dí icheiche nke ndị Kaldea. Daniel na ndị enyi ya apughị kwa iji olileanya lekwasị ndị nke aka ha anya, n'ihi na ha onweha adapụwo ma ugbu a ha onweha aburụwo ndị nyefere onweha n'ikpere aruşi n'ụzọ dí ihere nke ukwuu.

Ihe niile guzoro imegide Daniel, ma ọ díghị mgbe ọ mara jijiji -- o kpebiri n'obi ya na ya agaghị ejị iheoriri eze mee onweya ka ọ ghara ịdinsọ. Chineke nke ndị bụ nna ya, onye ọ hụrụ n'anya, sọpụrụ nguzosike ya, nye ya nghọta na amamihe nke o ji karị ndị amamihe niile nke ndị Kaldea, chọta amara n'ebe ndịsi ya nọ, ewee bulie ya óké elu n'alaeze ahụ. Ma tupu oge ọmụmụihe nke Daniel agwusịa, Chineke naputara ya n'aka iheegwù ọ bụla wee site kwa n'aka ya kpughee ọhụ nke amụma eburu banyere ụboghị ikpeazu bụ nke anyị naahú mmezu ha n'oge nke anyị a. Ọ bụ ihe nwere óké ụgwọqolụ bụ mmadụ inwe ezi nguzo n'ebe Chineke nke Daniel nọ.

Ogan'iru nke Daniel

Mbulielu ahụ nke ebuliri Daniel n'otù ntabianya nke mere ka amara ya n'ụwa niile ka egosiputara n'Akwukwọ Ezikel 14:14, 20; 28:3, ka edere náání mgbe arọ irinaise gasiri, mgbe Daniel ka bụ nwaokorobịa. Lee ụdị nwaokorobịa pürü iche dí otù a! Ọ díghị mgbe ọ bụla o si n'ihe nke ọ matara ziriezi n'okpukpé Chineke ya wezuga onweya, ma otù o dí o wedara onweya n'okpuru eze ahụ náekpere aruşi nke mere na etinyere ihe niile banyere alaeze ahụ n'aka ya. Nke a bụ ihe ilereanya nye anyị ka anyị "esola ọtutu madụ n'azu ba n'ihe ojọ di iche iche" (Opupu 23:2). Chineke enyewo ndị egburu n'ihi okwukwe ha nime Kraist n'oge ndị garaaga agbamume iguzo rue ọnwụ, ọ bụ ezie na ha ákáanaputawori

ndu ha site “n’iwusa mmanya ntakiri n’ala” maqbụ “itinye ihe nsureoku nāesi isi utø ntakiri n’oku” iji nye ụfodụ ndị ọchichị nsopuru.

Nrọ nke Nebukadneza

Nke a bụ arọ nke abụ nke ọchichịeze nke Nebukadneza naachi náánị ya, ebe edebeworo ya-rị ịbụ onyeisi ụṣu ndịaghịa nke nna ya arọ isii garaaga tupu ọ bürü eze. O busowo mba niile nke dị n’odida anyanwụ agha wee napụ Palestine n’aka ndị Ijipt mgbe arọ ato gasirị. Anaeche na ọ bụ n’oge a ka adaqorø Daniel na ndị Ju ọzø n’agha gaa Babilon. Daniel anqwo náánị arọ ato na Babilon.

Échichè niile nke eze chèrè n’elu ihendịna ya bụ kwa otù ihe ahụ nke mmadụ niile nwere uche naechè: gini gaeme ma ụwa a gasia? Chineke naeme ka mmadụ niile mara ihe banyere ebighịebi. Ọ bụ ajụjụ dị n’obi ọ bụla, nwata maqbụ okenye, ogbenye maqbụ ọgaranya. Baibul naagwa anyị na Chineke “nēnye madụ ọ bụla nke nābia nime ụwa ihè” (Jon 1:9).

Mgbe nrọ eze funarirị ya ka o si n’ura bilie, ọ matara nkeoma na ihe egosirị ya ná nrọ ya bụ ihe dị óké mkpà, ebe ọ naenweghi kwa ike icheta ihe ọ rorø ná nrọ ahụ. Enweghiike nke ndị amamihe niile nke nō n’alaeze ya ikowá ihe nrọ ahụ bụ naegosi adighịike nke mmadụ n’ebé ihe niile nke gbasara Chineke dị. Eze kpebiri na ya gaebibi ndị mgbasị ahụ niile mee kwa ka ụlọ ha bürü ebe ikpofu ahịhịa ma ọ bürü na ha enweghi ike ikwuputa ihe nrọ ahụ bụ. Ibámbá maqbụ inye onyinye apughị igbanwe ebe ike mmadụ kwusirị. Aririọ ha niile nke ha naariọ eze ka o kwue nrọ ahụ ka ha wee kowaa isi ya bụ náánị igosi eze okwu ha nke ná abughị eziokwu nke bụ ụgha. Ọ naekwu na ọ bürü na ha apughị ikwu ihe nke mewororị ha gaesi añaa kwue ihe banyere ọdịn’iru?

Achọrọ Inyeaka nke Chineke

Ndị amamihe ahụ gwara eze na ọ bụ náánị chi ahụ niile, ndị ebe obibi ha náadighị n’etiti anụarụ bụ mmadụ purụ ikpughe ihe nzuzo a. Nime ekweghi ekwe ha nke ndị náekpere arusị, ha matara na ọ bụ náánị site n’inyeaka nke Chineke ka agaeji zoputa ndu ha. Tulee ihe dị iche ná nghọta nke ndị náamaghị Chineke n’ihe banyere nkewapụ nke Chineke kpamkpam n’ebé ụmummadụ nō na “Okwu ahụ we ghọ anụarụ bù madụ, O we biri n’etiti ayi” (Jon 1:14).

Ọ dighị ka agunyere Daniel na ndị enyi ya n’etiti ndị mgbasị ahụ, nke mere na akpoghị ha ịbịa n’iru eze ahụ. Chineke mere ya ka ọ dị otù ahụ, ka ewee gosi amamihe nke mmadụ díka ihe efu n’ebé ike nke Chineke dị. Daniel gwara onyenche nke eze ahụ okwu ka enye ya oge. Ọ kpørø ndị enyi ya ka ha gaa kpee ekpere (Matiu 18:19). Otù iheagha ahụ bụ ihe naputara Pita n’ihe egwù ya mgbe Herod tūbara ya n’ulomkpørø, nzukọ Kraist wee kpeekpere maka nnaputa ya. Mmuo nke Onyenweanyi bijara naputa ya wee si n’ebé ahụ kpoputa ya (Olụ Ndị-ozi 12:5-12).

Òzízá nke Chineke

Mgbe Chineke zara ekpere site n’ikpughere Daniel ihe n’ohù, ngwangwa o wee nye Chineke otuto na ekele, náekwu na ọ bụ Ya nwe amamihe niile na ike n’iwezuga na iweli ndịeze elu. Chineke ka bụ kwa Onye náachị ụwa niile.

Ndịtara Ndị Ju n’agha gaa Babilon kariri náánị ihe mereeme nke náagafe kwa agafe n’akukọ Ndị Ju. Ọ bụ ọgwugwụ nke ọchichị nke Ndị Ju na mmalite nke Ndị Mbaozø ịchị ha. Chineke nyere Nebukadneza, onyinyo nke ihe gaje ime n’odịn’iru díka onye nnochianya nke Ndị Mbaozø, nke ekpughere nkeoma site n’onyinyo mmadụ ahụ, n’ihi na ọ nochiri anya ụboghị nke mmadụ, ụboghị nke o nwere ohere ime ihe ọ purụ ime maka onweya.

Isi nke ọlaedo ahụ nochiri anya Nebukadneza nke Kaldea, ma ọbụ nke alaeze nke ndị Babilon. Obi ya na aka ya nke bụ ọlaçcha na akowá ihe banyere ọchichị nke ndị Midia na Peasia nke gaje ịbịa. Afọ ya na apataukwu ya nke bụ ọla naegosi ihe banyere mwebata nke ọchichị Alexandra nke bụ alaeze nke ndị Gris. Ogweukwu ya abụ nke bụ ígwè naatüaka ọchichị akaike nke ndị Rom. Ụkwụ ya nke bụ ígwè na ụrọ nke náagwakotaghị n’otù naegosi oge ikpeazụ nke ọchichị mmadụ n’eluwa mgbe anaagaghị enwe mkwekorịta n’ochichị mba dị icheiche, díka anyị naahụ ya n’uboghị taa. Nkume ahụ esiri n’ugwu waputa, náejighị aka, nke tipiara onyinyo ahụ rue mgbe ọ dị ka igbogbočka nke sitere n’ebé nzochaqka

nke oge ọkochị abụghị ihe ọzọ maqbụghị Alaeze nke Chineke, bù nke anaapụghị ibibi ebibi, maqbụ nke agaenye n'aka ndịozọ, kama ọ gaaghị óké ugwu wee juputa ụwa niile.

Site n'ubochị nke Daniel rue n'obịbia nke Kraist, alaeze anọ ndịa achịwo ụwa, díka Daniel si bue ya n'amụma. Ma ubochị ọzọ naabịa, nke Baịbụl naekwu ihe banyere ya mgbe niile; ọ bụ “ubochị nke Onye-nwe-ayi.” Nkume ukwu ahụ naejikere ịda na itipịa mba dí icheiche nke Ndị Mbaozọ, mgbe ahụ ka agaewukwasị Alaeze ahụ dí ebube nke Puku arọ.

AJUJU DỊ ICHEICHE

- 1 N'oge ọchichị onye, ka adorọ Daniel n'agha?
- 2 Kwue ihe ị chere kpatara Daniel ji nwee ọgan'iru.
- 3 Kpọọ aha Hibru nke ndị enyi Daniel.
- 4 Gịnị mere ejị nye Daniel oge, ma jụ inye ndị Kaldea?
- 5 Gosị ụzọ abụọ dí n'ihe ọmụmụ a nke Chineke ji kpughee
ihe gaje ime.
- 6 Òlee otú amụma nke Daniel buru si dí iche na nke ndị
amụma ọzọ?
- 7 Kwue ihe banyere mmalite na ọgwugwụ nke ọchichị nke
Ndị Mbaozọ.
- 8 Kpọọ ụzọ nkera anọ ya dí ukwu n'akụkọ ụwa.
- 9 N'ụzọ dí ańaa ka ọchichị dí icheiche nke ndị ụwa si adị alaala n'ebe ibe ha nọ díka esi kowaa
ya n'ihe onyinyo ahụ?